

MODEL

Skab et velfungerende tværprofessionelt samarbejde om anbragte børn og unges læring og trivsel

Et velfungerende samarbejde mellem forvaltning, skole og anbringelsessted er afgørende for at skabe en koordineret indsats, som kan løfte anbragte børn og unges faglige progression, trivsel og deltagelsesmuligheder i skolen. Denne model kan strukturere det tværprofessionelle samarbejde om anbragte børn og unges skolegang.

Et velfungerende tværprofessionelt samarbejde tager form af en fælles tilgang, hvor barnet eller den unge selv oplever sammenhæng mellem tiltag og indsatser i skolen, på anbringelsesstedet og på forvaltningsniveau.

En fælles undervisningsplan for det enkelte barn eller ung er en god ramme for et velfungerende tværprofessionelt samarbejde om anbragte børn og unges faglige progression

og trivsel. Ved at tage udgangspunkt i denne model kan I udforme en fælles undervisningsplan med et ligeligt og samtidigt fokus på barnets eller den unges faglige udvikling og trivsel. Samtidig kan I få præciseret, hvad I kan forvente af hinanden i samarbejdet, og hvordan barnets eller den unges perspektiv kan inddrages løbende og systematisk.

I lovgivningen er der alene krav om en elevplan med individuelle mål for den enkelte elevs læring. Det er skolelederen, som har ansvar for, at der udarbejdes elevplaner for alle skolens elever. Vidensnotatets anbefaling om at udarbejde en fælles undervisningsplan bygger på forskning om anbragte børns og unges skolegang. I modsætning til den lovpligtige elevplan er undervisningsplanen resultat af et tværprofessionelt samarbejde mellem relevante aktører i skole, forvaltning og anbringelsessted. Det anbefales, at PPR er tovholder for samarbejdet om undervisningsplanen.

Undervisningsplanen kan med fordel spille sammen med elevplanen, særligt hvad angår faglige mål. Samtidig er undervisningsplanen bredere end elevplanen, idet der formuleres mål for barnets eller den unges faglige såvel som kognitive og sociale udvikling, samt hvordan målene kan realiseres gennem tiltag i skolen og på anbringelsesstedet.

DEFINITION

Hvad er flerfagligt, tværfagligt og tværprofessionelt samarbejde – og hvad er forskellen på de tre samarbejdsformer?

Det gode **flerfaglige samarbejde** er kendetegnet ved, at forskellige faggrupper arbejder med hver deres løsninger for det udsatte barn, uden at der sker en koordination på tværs. I det flerfaglige samarbejde er man fælles om en målrettet indsats om en afklaret problemstilling, uden at man nødvendigvis mødes i det daglige samarbejde eller koordinerer indholdet i indsatsen.

I det **tværfaglige samarbejde** overskrides faggrænserne med henblik på at definere den fælles problemstilling, og der skabes ny viden i drøftelserne af, hvilken (sammensat) løsning der er den rette. Man integrerer således flere fag med henblik på at generere ny viden om en given problemstilling – og den samlede viden udgør afsættet for en anden måde at arbejde på. Det tværfaglige samarbejde er dermed et koordineret samarbejde om en fælles defineret problemstilling.

I det **tværprofessionelle samarbejde** er der fokus på et fælles ansvar for en opgaveløsning, og man overskrider i samarbejdet egne faggrænser og arbejder på nye måder sammen med andre professioner – og dermed ind i andre fagområder.

I det tværprofessionelle samarbejde udvider den enkelte deltager sin egen funktions professionelle viden i den fælles opgaveløsning og skaber læring

igennem kollektiv praksis. Et eksempel på det tværprofessionelle samarbejde er, når læreren og sundhedsplejersken løser en problemstilling i fællesskab, hvor fx sundhedsfaglig viden, didaktiske metoder og undervisningstilrettelæggelse integreres i en fælles indsats sammen med barnet, hvor der arbejdes med, at barnet får tilstrækkelig næringsrig kost og fysisk aktivitet i løbet af skoledagen til at kunne indgå aktivt i et læringsfællesskab.

I det tværprofessionelle samarbejde arbejdes der altså med en fælles opgaveløsning for flere fagligheder og professioner – hvor også ansvaret for opgaveløsningen betragtes som fælles, og hvor samarbejdet i sin form er fagoverskridende.

Det tværprofessionelle samarbejde repræsenterer dermed et fælles arbejde på tværs af professioner om en fælles defineret problemstilling. Tværprofessionelt samarbejde er syntesedannende, udviklingsorienteret og med deltagelse af barnet/familien.

Kilde: Inspirationsmateriale til tværprofessionelt samarbejde om børn og unge i udsatte positioner (Implement Consulting Group for Børne- og Undervisningsministeriet, 2019). Du kan finde materialet på EMU Danmarks Læringsportal.

Udvikl en undervisningsplan for barnet eller den unge

Forskning peger på, at det er en fordel at udarbejde en fælles undervisningsplan målrettet det enkelte barns eller unges faglige, kognitive og sociale kompetencer. Planen skal indeholde specifikke mål og delmål for barnets faglige, kognitive og sociale udvikling samt en plan for, hvilke aktiviteter der skal iværksættes for at nå målene.

I samarbejdet mellem forvaltning, skole og anbringelsessted om en fælles undervisningsplan skal I igennem fire trin:

DEFINITION

Hvordan forstås faglige, kognitive og sociale kompetencer i denne sammenhæng?

Faglige kompetencer omfatter elevernes evne til at anvende den viden og de færdigheder, de tilegner sig i folkeskolens fag, i forskellige virkelige situationer. I faghæfterne for de enkelte fag fremgår kompetencemål for kompetenceområder og klassetrin. Fx er kompetencemålet for læsning i dansk på 1. og 2. klassetrin, at 'eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge'. I arbejdet med at formulere individuelle læringsmål for barnet eller den unge er det oplagt at bruge kompetencemålene som pejlemærker.

Kognitive kompetencer omfatter bl.a. hukommelse (arbejds-, korttids- og langtidshukommelse), koncentrations- og opmærksomhedsevne samt evnen til at planlægge, organisere og skabe struktur.

Sociale kompetencer er evnen til at skabe og vedligeholde relationer og deltage konstruktivt i forskellige sociale situationer. Dermed kommer sociale kompetencer bl.a. til udtryk som barnets eller den unges evne til mentalisering (at forstå egen og andres adfærd ud fra de følelser og tanker, der ligger bag), samarbejde med klassekammerater og håndtere konflikter med andre på en konstruktiv måde. Mange kompetencemål for folkeskolens fag knytter an til elevernes evne til at samarbejde og kommunikation, så også her er det væsentligt at tage afsæt i *Fælles Mål*, når I formulerer undervisningsplanens læringsmål.

TRIN 1

Tag afsæt i og analysér viden om barnets eller den unges kompetencer

Hvem?

- PPR i den anbringende kommune, samler i forberedelsen af anbringelsen alle relevante oplysninger om barnets eller den unges faglige, kognitive og sociale kompetencer. På den måde kan viden hurtigt overdrages til PPR i den kommune, hvor barnet eller den unge er anbragt.
- PPR i den kommune, hvor barnet eller den unge er anbragt, skaber overblik over eksisterende viden før der træffes beslutning om skoletilbud. Eksisterende viden om barnets eller den unges faglige, kognitive og sociale kompetencer kan understøtte en hurtig afklaring af skoletilbud.
- Hvis der ikke findes anvendelig viden af nyere dato, kan det være relevant at afdække barnets eller den unges kompetencer vha. test, observationer og/eller samtaler, når barnet eller den unge er startet på en ny skole. Hvis barnet eller den unge ikke har behov for specialundervisning, er det skolelederen der beslutter, om PPR skal inddrages.
- PPR, forvaltning (skole- og/eller anbringelsesområdet) og den nye skole formidler viden om barnets eller den unges kompetencer til pædagogisk personale på skolen, plejeforældre/ anbringelsessted og de biologiske forældre.

TRIN 2

Lav en pædagogisk analyse af muligheder i læringsmiljøerne

Hvem?

- Når barnet eller den unge er startet på en ny skole, er skolen tovholder for en analyse af mulighederne i læringsmiljøet i skolen og evt. også for en analyse af mulighederne i læringsmiljøet på anbringelsesstedet. Forvaltningen (fx en skolekonsulent eller PPR-medarbejder) kan inddrages i en rådgivende rolle. Hvis barnet eller den unge fortsætter sin hidtidige skole, kan det også være relevant at lave en pædagogisk analyse.
- Klasseteam fra skolen og plejeforældre/ anbringelsessted inddrages i den pædagogiske analyse.
- PPR, forvaltning og klasseteam fra den nye skole fastlægger fokusområder med afsæt i viden om barnets eller den unges kompetencer og den pædagogiske analyse af muligheder i læringsmiljøerne.

TRIN 3

Inddrag de nære og professionelle voksne omkring barnet eller den unge i at formulere læringsmål og aktiviteter

Hvem?

- PPR, klasseteam og plejeforældre/anbringelsessted samarbejder om at formulere læringsmål og planlægger aktiviteter i skolen og hjemmet.
- En medarbejder med specialpædagogiske kompetencer fra forvaltning eller skole kan med fordel deltage.
- Barnet eller den unge inddrages gennem læringssamtaler.
- Skoleledelsen kan med fordel deltage.

TRIN 4

Justér planen løbende

Hvem?

- Skolen og PPR følger med jævne mellemrum op på barnets eller den unges faglige, kognitive og sociale udvikling vha. tests, samtaler og/eller observationer.
- PPR, forvaltning, skole og plejeforældre/anbringelsessted drøfter om barnet eller den unge trives og udvikler sig i læringsmiljøerne i skolen og på anbringelsesstedet.
- Med afsæt i ny viden og den fælles drøftelse beslutter PPR, forvaltning og relevante aktører på skole og anbringelsessted/plejeforældre i fællesskab om mål og indsats skal justeres – og hvordan.

TRIN 1

Tag afsæt i og analysér viden om barnets eller den unges kompetencer

Det er vigtigt at få viden om barnets eller den unges faglige, kognitive og sociale kompetencer, når I skal udarbejde en undervisningsplan, som på samme tid understøtter barnets eller den unges faglige progression og trivsel. Denne viden kan bygge på forskellige former for data, fx faglige og kognitive tests og tests af sociale kompetencer samt systematiske observationer og samtaler. Observationer og samtaler giver vigtig viden om barnet eller den unge i forskellige kontekster. Derfor er det væsentligt at inddrage forskellige perspektiver og på den måde få viden om, hvordan barnet eller den unge lærer og trives i de forskellige læringsmiljøer i skolen og på anbringelsesstedet, som han eller hun indgår i. Det kan være relevant at inddrage observationer og/eller samtaler med barnet eller den unge selv, pædagogisk personale i forskellige fag i skolen, plejeforældre eller pædagogisk personale på anbringelsesstedet og evt. forældrene. Vejledning til læringssamtale *Skab et ligeligt fokus på læring og trivsel hos anbragte børn og unge i skolen gennem læringssamtaler* kan anvendes til at inddrage barnets eller den unges perspektiv.

Såfremt der findes eksisterende viden af nyere dato, fx fra en pædagogisk-psykologisk vurdering (PPV), en børnefaglig undersøgelse og/eller faglige tests gennemført af barnets eller den unges tidligere skole og bopælskommune, kan I tage udgangspunkt i dette. Hvis der ikke foreligger eksisterende brugbar viden, som undervisningsplanen kan tage afsæt i, er det vigtigt, at barnets eller den unges faglige, kognitive og sociale kompetencer afdækkes på ny.

Næste skridt handler om at bearbejde og analysere viden om barnets eller den unges faglige, kognitive og sociale kompetencer og derigennem identificere særlige fokusområder, som en efterfølgende indsats kan tage udgangspunkt i.

TRIN 2

Lav en pædagogisk analyse af muligheder i læringsmiljøerne

Når I skal tilrettelægge en god undervisningsplan, er det også vigtigt at forstå den samlede konteksts betydning for barnets eller den unges muligheder for at udvikle sig fagligt, trives og deltage. På samme måde er det vigtigt at undersøge, hvordan den praksis, som pædagogisk personale på skolen og plejeforældre/personale på anbringelsessted møder barnet eller den unge med, virker på barnet eller den unge. En pædagogisk analyse af mulighederne i læringsmiljøerne er en metode til at få øje på og udvikle de tiltag, aktiviteter og pædagogisk praksis, som kan støtte barnet eller den unge i at nå læringsmålene, trives og deltage i det faglige og sociale fællesskab.

DEFINITION

Hvordan forstås læringsmiljø i skolen og hjemmet?

Læringsmiljøet i skolen er de rammer, som undervisningen foregår indenfor: Skolens læringssyn, de fysiske rammer, undervisningens tilrettelæggelse og evaluering af undervisningen.

Læringsmiljøet i hjemmet er de sociale og kulturelle ressourcer i plejefamilien/på anbringelsesstedet, som direkte og indirekte understøtter barnets eller den unges læring og udvikling. Plejeforældre og pædagogisk personale på anbringelsessteder kan støtte anbragte børn og unges faglige udvikling, trivsel og deltagelsesmuligheder i skolen gennem forskellige aktiviteter, hverdagens rutiner og det daglige samvær med barnet eller den unge. Et velfungerende skole-hjemssamarbejde er en forudsætning for at skabe sammenhængende læringsmiljøer mellem skole og hjem.

Hvis I allerede anvender en bestemt tilgang til pædagogisk analyse i jeres kommune, kan denne metode også anvendes i forhold til anbragte børn og unge. Der findes forskellige tilgange til pædagogisk analyse, bl.a. LP-modellen (Læringsmiljø- og Pædagogisk analyse) og narrativer som redskab til systematisk refleksion.

På baggrund af analysen af barnets eller den unges faglige, kognitive og sociale kompetencer samt den pædagogiske analyse af mulighederne i barnets eller den unges læringsmiljøer fastlægges de fokusområder, som barnets eller den unges undervisningsplan skal rette sig imod.

LÆS MERE

Hvis I vil læse mere om metoder til pædagogisk analyse

LP-modellen:

Egelund, Niels (2011): *LP-modellen – det hidtil største skoleudviklingsinitiativ i Danmark*. I Kognition og pædagogik nr. 79 / 2011. København: Dansk Psykologisk Forlag.

Nordahl, Thomas (2005): *Læringsmiljø og pædagogisk analyse. En beskrivelse og evaluering af LP-modellen*. Oslo. NOVA Rapport 19/05.

Narrativer som redskab til systematisk refleksion:

Klitgaard, Gitte & Andersen, Else Marie (2009): *Narrativer som redskab i tidlig opsporing og inklusion af udsatte børn*. Afrapportering til Bikubefonden.

Nordahl, T. (2005): *Læringsmiljø og pædagogisk analyse*. En beskrivelse og evaluering af LP-modellen. Oslo. NOVA Rapport 19/05.

TRIN 1 OG TRIN 2

Hvem gør hvad?

PPR i den anbringende kommune, samler i forberedelsen af anbringelsen alle relevante oplysninger om barnets eller den unges faglige, kognitive og sociale kompetencer. På den måde kan viden hurtigt overdrages til PPR i den kommune, hvor barnet eller den unge er anbragt.

PPR i den kommune, hvor barnet eller den unge er anbragt, skaber overblik over eksisterende viden fra fx PPV, børnefaglig undersøgelse eller faglige tests før der træffes beslutning om skoletilbud. Eksisterende viden om barnets eller den unges faglige, kognitive og sociale kompetencer kan understøtte en hurtig afklaring af skoletilbud. Hvis barnet eller den unge ikke skal henvises til specialundervisning i specialskole eller specialklasse, skal han eller hun optages på distriktsskolen

Hvis der ikke findes anvendelig viden af nyere dato, kan det være relevant, at PPR i den kommune, hvor barnet eller den unge er anbragt, afdækker barnet eller den unges faglige, kognitive og sociale kompetencer, når barnet eller den unge er startet på en ny skole. Denne afdækning kan ske ved hjælp af tests, observationer og/eller samtaler med barnet eller den unge, pædagogisk personale på den nye skole og på anbringelsesstedet samt evt. de biologiske forældre.

Herudover samarbejder relevante aktører fra skole- og/eller anbringelsesområdet i den kommunale forvaltning og den nye skole med PPR om at analysere viden om barnet eller den unge og på den baggrund pege på relevante fokusområder. Det er en fordel, hvis specialpædagogiske kompetencer er repræsenteret i samarbejdet.

Når barnet eller den unge er startet på en ny skole, er skolen tovholder for en analyse af mulighederne i læringsmiljøet i skolen og evt. også for en analyse af mulighederne i læringsmiljøet på anbringelsesstedet.

Forvaltningen (fx en skolekonsulent eller PPR-medarbejder) kan inddrages i en rådgivende rolle. Hvis barnet eller den unge fortsætter sin hidtidige skole, kan det også være relevant at lave en pædagogisk analyse.

PPR, forvaltning og barnets eller den unges skole samarbejder om at formidle analysen af viden om barnets eller den unges kompetencer til pædagogisk personale og ledelsen på skolen, plejeforældre/personale på anbringelsesstedet og de biologiske forældre. Formidling af viden kan med fordel ske på et netværksmøde, hvor alle relevante aktører deltager.

Såfremt barnet eller den unge er startet på en ny skole, skal teamet herfra være med til at fastlægge fokusområderne i de enkelte fag og på tværs. Inddragelse af hele teamet kan være med til at sikre undervisningsplanens fokus og relevans i alle fag. Det er også teamet, som har ansvaret for at bringe barnets eller den unges perspektiv på egne kompetencer i spil gennem læringsamtaler.

Plejeforældre/personale på anbringelsesstedet er med til at arbejde med fokusområderne i praksis. Den fælles viden om barnets eller den unges kompetencer danner afsæt for samarbejdet om at formulere undervisningsplanens læringsmål og aktiviteter.

Hvis jeres kommune har **fremskudte socialrådgivere** på skolerne, kan disse fungere som bindeled mellem forvaltning, skole og plejefamilie/anbringelsessted.

TRIN 3

Inddrag de nære og professionelle voksne omkring barnet eller den unge i at formulere læringsmål og aktiviteter

Viden om barnets eller den unges faglige, kognitive og sociale kompetencer samt de pædagogiske muligheder i læringsmiljøerne danner afsæt for det tværprofessionelle samarbejde om barnets eller den unges individuelle undervisningsplan. Alle relevante aktører omkring barnet eller den unge samarbejder om at formulere mål og delmål samt fastlægger passende aktiviteter for at realisere målene. For at sikre at undervisningsplanen balancerer faglige, sociale og trivselsmæssige perspektiver på barnet eller den unge, er det afgørende, at der både formuleres faglige og sociale mål med afsæt i *Fælles Mål*.

Det er altid væsentligt at inddrage barnet eller den unge i beslutninger, der vedrører ham eller hende. Derfor skal barnets eller den unges perspektiv inddrages i formuleringen af læringsmål og indsatser og i opfølgningen på indsatser. I arbejdet med at inddrage barnet eller den unge kan I med fordel bruge vejledningen til læringsamtale *Skab et ligeligt fokus på læring og trivsel hos anbragte børn og unge i skolen gennem læringsamtaler* som udgangspunkt for systematisk og løbende inddragelse.

Kontinuerlig inddragelse af barnets eller den unges perspektiv og oplevede behov kan være med til at skabe en mere bæredygtig undervisningsplan, fordi den bygger på barnets eller den unges egne ønsker. Inddragelse af barnet eller den unge kan være med til at sikre, at de tiltag og aktiviteter, som iværksættes som led i undervisningsplanen, sker inden for nogle rammer, som støtter barnets eller den unges deltagelse.

Hvem gør hvad?

PPR deltager i samarbejdet om at udarbejde en undervisningsplan for barnet eller den unge.

Fra skolens side deltager teamet omkring barnet eller den unge i samarbejdet. Teamet samarbejder med PPR om at formulere læringsmål og tilrettelægge aktiviteter for at nå målene. Om muligt er det en god idé at involvere en medarbejder fra forvaltningen eller skolen med specialpædagogiske kompetencer i samarbejdet. En voksen i teamet, som barnet eller den unge har en god relation til, har ansvaret for at inddrage barnet eller den unge løbende gennem læringsamtaler. En repræsentant for skoleledelsen bør deltage på netværksmøder med henblik på hurtig afklaring af spørgsmål om ressourcer.

Endelig deltager **plejeforældre/ledere og personale på anbringelsesstedet** i udarbejdelsen af undervisningsplanen. Deres opgave er at bidrage med deres perspektiv på barnets eller den unges sociale kompetencer og behov, så undervisningsplanen netop bliver en fælles plan for barnets eller den unges faglige, kognitive og sociale udvikling. På den måde kan planen bidrage til at skabe sammenhængende læringsmiljøer mellem skole og hjem.

TRIN 4

Justér planen løbende

Det er vigtigt, at indsatsen løbende justeres i forhold til barnets eller den unges faglige, kognitive og sociale udvikling. Det betyder, at der med jævne mellemrum skal indsamles ny viden om barnets eller den unges aktuelle faglige, kognitive og sociale kompetencer. Denne viden kan tilvejebringes via tests, observationer og samtaler med barnet eller den unge, pædagogisk personale på skolen og anbringelsesstedet. Viden om, hvordan det går med at nå læringsmålene, kobles med en drøftelse af, om barnet eller

den unge trives og de muligheder og hindringer, som læringsmiljøerne giver barnet eller den unge for at udvikle sig fagligt og socialt. Disse drøftelser skal munde ud i en fælles beslutning om, hvorvidt målene i undervisningsplanen fortsat er passende, eller om barnets eller den unges situation kalder på nye mål. Beslutningen om tilpasning af indsatsen sker også på møder med hele teamet omkring barnet eller den unge. Aftal derfor næste møde, hvor I ser på undervisningsplanen og på behovet for justeringer.

Overvej disse vidensbaserede opmærksomhedspointer:

- Studier peger på, at der opstår en udfordring med tværprofessionelt samarbejde om en undervisningsplan, når der foretages udskiftning. Det kan gøre det svært at følge op på aftaler og holde gang i aktiviteter imellem møderne. Dette bør overvejes, når teamet for det tværprofessionelle samarbejde fastsættes, og I kan med fordel udarbejde en plan for, hvordan I vil imødekomme denne udfordring.
- Et andet opmærksomhedspunkt handler om inddragelse af pædagogisk personale i flere fag. Studier viser, at det ofte er dansklæreren, der deltager i indsatsen. Dette resulterer i, at indsatsen derfor ofte koncentrerer sig om danskfaget. For at understøtte barnets eller den unges bredere faglige udvikling bør pædagogisk personale fra forskellige fag inddrages.